The Journal of Academic Social Science Studies

JASSS

International Journal of Social Science
Doi number:http://dx.doi.org/10.9761/JASSS2801
Number: 33 , p. 223-238, Spring I 2015

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ İLE DİNLEDİKLERİ MÜZİK TÜRLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ[1]

THE CORRELATION BETWEEN HIGH SCHOOL STUDENTS' DEMOGRAPHICAL QUALIFICATIONS AND FAVOURITE MUSIC GENRES

Yrd. Doç. Dr. Çiğdem Eda ANGI
Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı
Prof. Yılmaz ŞENDURUR
Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı

Özet

Bu araştırmanın amacı, lise öğrencilerinin demografik özellikleri ile dinledikleri müzik türleri arasındaki ilişkiyi saptamaktır. Araştırmanın evrenini Ankara'daki Milli Eğitim Bakanlığı.'na(M.E.B.) bağlı liseler, örneklemini ise her bir lise türünden random yöntemi ile farklı ilçelerden seçilen 7 liseden 634 öğrenci oluşturmaktadır. Hazırlanan ankette ilk olarak *Kolmogorov-Smirnovtesti* ile verilerin normal dağılıma uyup uymadığı incelenmiştir. Maddeler normal dağılıma sahip olduğundan iki grubun karşılaştırılmasında *Independent Sample t testi*, ikiden fazla grubun karşılaştırılmasında ise *One-Way ANOVA* kullanılmıştır. Grupların birbirinden farklı olduğunun tespit edilmesi için *Scheffetesti* uygulanmış, grupların karşılaştırılmasına ilişkin testler varyans homojenliği varsayımı *Levene testi* ile incelenmiştir. Çalışmada yer alan analizler için IBM SPSS 20.0 paket programı kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda; lise öğrencilerinin dinlemeyi en çok tercih ettikleri müzik türünün Pop müzik olduğu belirlenmiştir. Farklı demografik özellikteki öğrencilerin, dinledikleri müzik türü arasında belirgin farklar olduğu görülmüştür. Müzik türlerini tercih düzeylerinin; yaşa, cinsiyete, okudukları okula, enstrüman çalmalarına ve liseye başlamadan önce kaldıkları en uzun yerleşim yerine göre karşılaştırıldığında anlamlı farklar olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Demografi, Müzik Türleri, Lise Öğrencileri, Kitle İletişim Araçları

Abstract

The aim of this study is to determine the correlation between high school students' demographical qualifications and music genres that they listen. The universe of the study is the high schools in Ankara which are connected to National Education Ministry, the sample is 634 students from 7 high schools from various districts which are randomly chosen from each genres of high school. At the prepared questionary firstly dataset was researched whether it answered for mormal dispersion with Kolmogorov-

[1] Bu çalışma, aynı isimli Doktora Tez çalışmasının bir ürünüdür.

Smirnovtesti. Therefore elements have normal dispersion, for comparing two groups Independent Sample Test had been used, for comparing more than two groups One-Way ANOVA had been used. For determining whether groups are different from each other Scheffe Test was applied, tests for comparing groups had been searched with Levene Test, variance homogeneity assumption. For the analysis in the study, IBM SPSS 20.0 package programme had been used.

In accordance with the result of the study, when general grades of musical genres were analysed, it is seen that the most favourite music genre is pop music. It is seen that there are differences on musical choices of students who have different demographical qualifications. When choice grade of music genres are compared with age, sex, the high school that they study, ability playing any musical instruments and the residential they stay to longest duration before they start to go to high school , it was determined that there were significant differences.

Key Words: Demography, Music Genres, High School Students, Mass Media

1. GİRİŞ

1.1. Demografi

Arapça kökenli bir kelime olan nüfus, 'nefs' in çoğuludur. Kelimenin sözlükteki anlamları şöyledir:

- İnsan topluluğu, halk, ahali,
- Belli bir yer, bölge veya insanların sayısı,
- Bir şehir, bir bölge veya bir memlekette oturanların tümü,
- Kimse, kişi (Murat, 2006, s.29).

Nüfus, tümüyle ele alındığında büyük önem taşımaktadır. Nüfus miktarı, nüfusun yaş gruplarına göre dağılımı, nüfusun kültür durumu ve nüfus artışı bir ülkenin ekonomik ve sosyal yapısı hakkında bize bilgi vermektedir. Demografinin konusunu nüfus ve hayati olaylar teşkil etmektedir. Nüfus, belirli bir bölgede belirli bir anda yaşayan bütün fertlerin meydana getirdiği kütleyi; hayati olaylar ise doğum, ölüm, evlenme, boşanma ve göç olaylarını içine almaktadır. İstatistiğin nüfus olaylarına uygulanması, demografi denilen bilim dalını ortaya koymuştur (Başol, 1984, s. 9-11). Bu açıklamadan yola çıkarak demografinin tanımı şu şekilde açıklanmıştır:

"Demografi; hacmi, bünyesi ve gelişmesi başta olmak üzere nüfusu çeşitli yönleriyle inceleyen bir bilim dalıdır."

Danış' a göre demografi, 'sınırları belli bir coğrafyada bulunan nüfusun yapısını, özelliklerini ve değişimlerini inceleyen bilim dalı' dır. Birleşmiş Milletler' in hazırladığı sözlükte demografi, amacı insan nüfusunu incelemek olan ve bu nüfusun boyutlarını, yapısını ve çeşitli niteliklerini sayısal açıdan irdeleyen bir bilimdir ifadesi kullanılmaktadır. Demografi, insan nüfusunun yenilenme (ve bazen yenilenmeme) mekanizmalarını inceleyen bir bilim dalıdır (http://www.acikders.org.tr/course/view.php?id=86, 2012).

"Demografi aslı Yunanca bir kelimedir. Yunanca'da demos (halk, nüfus) graphos veya graphia (yazmak, çizmek) kelimelerinin birleşmesinden meydana gelen demografi veya demografya, aslını teşkil eden kelimelerin manalarında da anlaşılacağı üzere 'nüfus ilmi'dir" (Gürtan, 1969, s. 3).

Savorgnan'a (1948) göre demografi, "Nüfusun tabii ve içtimai hareketlerini ve nüfusun durgun vaziyetinde hasıl olan değişmeleri sayı bakımından analiz temeline dayanan, nüfusun inkişafını idare eyleyen genel prensipleri inceleyen bir bilimdir" (s. 6).

Hayati olaylar, nüfusun gerek miktar ve bünyesindeki değişimlere yol açan olaylar olan doğumlar ve ölümlerden ibaret olduğu halde, nüfus hareketleri bunlara ilave olarak evlenme, boşanma ve göç gibi hareketlerini içerdiği için daha geniş bir kavramdır. "Bir nüfus kütlesinin

doğumlar, ölümler, ve göç hareketleriyle yenilenmesine ve mevcudiyetinin idame ettirilmesine 'hayati vetire' (vital process) denir." Bu açıklamadan da anlaşılacağı gibi, nüfusun miktarında bir artış veya azalış ya da dengenin sürdürülmesi doğum, ölüm ve göç gibi üç faktörün sonucudur. Bu faktörlerin, etkileri ve aralarındaki ilişkilerin incelenmesi demografinin en önemli meselelerinden birini oluşturur (Gürtan, 1969, s. 3-4).

1.2. Ergenlik Dönemi

"Terim olarak ergenlik, 'büyümek' ya da 'yetişkinliğe erişmek' anlamında kullanılan Latince kökenli 'Adolescere' kökünden gelen 'Adolescence' teriminin karşılığı olarak kullanılır" (Orhan, 2003, s. 19).

Kişinin kendisine 'Ben Kimim?' sorusunu sorduğu ve cevap aradığı bir dönem olmasından kaynaklı Erickson' a göre, ergenlik dönemi insan hayatının en önemli dönemidir. Bu soru, kişinin fiziksel ve bilişsel gelişme yaşaması ve çevresindeki kişilerin ona çocuk gibi davranmaları veya davranmamalarından ileri gelmektedir. Kişi, anne-baba, arkadaş, akraba veya kitle iletişim araçlarının sunduğu bir kişiyi örnek alıp taklit etme yoluna gidebilir. Bu dönemi başarı ile atlatan kişiler kimlik duygusu kazanırken, başarıyla atlatamayanlar rol karmaşası içine düşmektedirler (Bacanlı, 1999, s. 3).

Ergenlik döneminde kişi, kendisinin birçok zaman gözüktüğü kadar güçsüz olmadığını kanıtlamaya çalışır. Bir gün mutluyken diğer gün mutsuz olabilir, yaşadığı fiziksel değişim sonrası kendini kötü hissedebilir, hayallere dalabilir, yalnız kalmak isteyebilir veya yalnız kalmak istemediği için bazı kişilere yönelebilir.

Kişiden kişiye az veya çok değişim göstermekle birlikte fiziksel ve düşüncesel anlamda değişim geçiren 'ergen' lise öğrencileri, ailesinin bilinçli veya bilinçsizce kendisine destek vermediği, saygı duymadığı ve evinde bulamadığı huzuru/desteği başka yerlerde arama ihtiyacı içinde olabilirler. Onaylanmak adına, yanlış arkadaşlıklar kurabilir veya yanlış arkadaş grupları ve hatta çetelere girme eğiliminde olabilirler. Bu da ergenlik dönemlerini sağlıklı ve olumlu bir biçimde tamamlamalarını güçleştirebilir. Ailenin ergenlik dönemine giren çocuğuna karşı anlayışlı olması ve gereken her türlü desteği vermesi son derece önemlidir.

Ergenlik dönemindeki gençler müziği, kim olduklarını göstermek için ya da nasıl bilinmek istediklerinin mesajını vermek için kullanabilirler. Bu anlamda müzik, ergen için en güçlü iletişim araçlarından biridir.

"Gençler, müziği birbirleri hakkında fikir sahibi olmak ve kendi arkadaşlık ağlarını ve günlük etkinliklerini oluşturmak için kullanırlar. Ergenlik çağındaki gençler bazen paylaşılan müziksel zevklere dayalı arkadaşlık grupları oluştururlar ve bu akran gruplarının bazı üyeleri müzik dünyasında saygı duyulan kanı örnekleri haline gelirler"(Lull, 2000, s. 41).

Ergenlik dönemi, pek çokları için stresli bir dönemdir. Değişen yalnızca bedenleri değildir, ergenlik çağındaki gençler heyecan ve ev/okul ortamlarının sınırları içinde bulamadıkları yaratıcı anlatım ve büyüme mekanizmaları da aranırlar. Birbirinden ayrılmaz bir ikili oluşturan aile ve televizyon artık çoğu gencin aradığı uyarıcılığı vermekten uzaktır. Gençler tipik olarak aileleriyle daha az zaman geçirmeye başlarlar, akran gruplarıyla daha çok etkileşim içinde bulunurlar, günlük işlerinde daha büyük bir hareketlilik gösterirler ve kitle iletişim araçlarıyla ilgili alışkanlıklarını değiştirirler. Televizyon izlemekle geçirilen zaman bu dönemde azalırken işitsel kitle iletişim araçlarını izleme-dinleme eylemi artar. Televizyon daha çok akranlarla birlikte, kardeşlerle birlikte ya da tek başına izlenir hale gelmiştir; özellikle de müzik kliplerinin ortaya çıkışından bu yana. Sonuç olarak, ana-babaların bu yaştaki çocukların toplumsallaşmasındaki rolü önemini yitirmektedir. Nasıl yaşanacağına ilişkin bilgi kaynakları konusunda gençler arasında genel bir yeniden-yönelim söz konusudur. Yeni kişiler arası bağlantılar ve kitle iletişim araçları etkinlikleri etkileşim içindedir (Lull, 2000, s. 43).

1.3. Kitle İletişim Araçları ve Müzik

Kitle iletişim araçları, tüm toplumun hayatını şekillendiren, etkileyen, yönlendiren önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Kitle iletişim araçlarını; gazete/dergi, kitap, afiş, radyo, televizyon, internet, sinema, telefon vb. ve hatta tiyatro, müzik, dans, resim vb. sosyal etkinlikler oluşturmaktadır.

Kitle iletişim araçlarının; bireyi-toplumu eğitmesi, demokratik ortamın yaygınlaştırılması, insanları eğlendirmesi, gelişmelerden haberdar etmesi ve farklı kültürler arasındaki bilgi paylaşımını üst düzeye çıkararak dünya üzerindeki insanları birbirine yaklaştırarak olumlu sosyal değişimlere aracılık etmesi vb. özellikleri insanlar üzerindeki olumlu etkilerindendir.

Tüm bu etkilerinin yanında asıl amacı toplumu bilgilendirmek ve eğitmek olan bu araçlar günümüzde amacından sapmış ve doğrudan eğlence odaklı araçlar haline gelmişlerdir. Şiddete ve tüketime teşvik ise doğrudan olumsuz psikolojik ve ekonomik sonuçlara yol açmaktadır. Eğlence başlığı altında sinema ve televizyonlardaki şiddet içerikli görseller başta çocuklar olmak üzere her yaş grubundan insanı olumsuz yönde etkilemekte, sürekli yayınlanan reklamlar ve internetten alışveriş yapma durumları ile kişiler aslında birincil derecede ihtiyaçları olmayan hizmet ve ürünlere sahip olmaya özendirilmekte, satın almaya teşvik edilmekte veya ürünleri satın alma durumu kolaylaşmaktadır. Eğitim yönünden ise özellikle internet dolayısıyla kolay yoldan bilgiye veya bazı zamanlarda doğru zannedilen yanlış bilgilere emek harcamadan ulaşma basit ve sıradan bir hale gelmiştir.

Gerbner, kişilerin iletişim araçlarına bağımlılığı ve iletişim ağının genişliği üzerine şu sözleri sarf eder: " Yaşantımızın çoğu yeni bir kültürel ortam türündedir. Sabah kahvemizi yudumlar ve işe gitmek için arabamızı sürerken sabah haberlerini veya müzik programını dinleriz. Kamu ulaşım araçlarında seyahat edenler çevresindeki 'gerçek' dünyayı unutup gazetesini okur. Davranışlarımızın çoğu direkt olarak yaşantılamadığımız şeylere tepki verme şeklindedir. Paris, Moskova, Tokyo, Havana, Washington, Berlin, Yeni Delhi veya Londra"da olup bitenler; sanatta, bilimde, teknolojide, tıpta, eğitimde, kamu yönetiminde olup bitenler – tüm bunlar ve daha birçok başka sürekli değişen ilişki, bizi hızla ve derinden etkiler. Çok çok uzaktaki öykücüler her saat başı kitlesel olarak yeni masal üretirler ve onları milyonlarca çocuğa, babaya ve dedeye 'aynı anda' anlatırlar. Şimdiye kadar hiçbir zaman bu kadar çok yerde bu kadar çok sayıda insan böylesine ortak bir mesajlar ve imgeler sistemini paylaşmamıştır ve bunların yapımında hiçbir ilişkisi olmadığı halde bunlara gömülü olan yaşam, toplum ve dünya hakkında düşünce sahibi olmamıştır" (Aydın, 2010, s. 27).

Kitle iletişim araçlarının müzik üzerinde etkili ve sağlam bir rolü olduğu inkar edilemez bir gerçektir. "Plak ve radyo, müzik sanatını yığınlara ulaştıran bir araçtır. Hem plak, hem de radyo basılmış notanın tersine, müziği, kağıt üzerindeki bir takım biçimler ve yazılarla değil, gerçek nitelikleriyle ses durumunda tüketiciye sunmaktadır. Bu bakıma her iki ortam, basımcılığın gelişmesi edebiyat için ne denli yararlı olmuşsa müziğe öylesine yararlı olmuşlardır"(Mimaroğlu,1999, s. 218).

Müziği istediğimiz her an ve istediğimiz her yerde dinler hale gelmemiz günümüz teknolojisinin bize sunduğu imkanların bir sonucudur. 'Walkmen'den 'cd çalar' lara, cd çalarlardan 'mp3'lere kadar gelişen teknoloji, günümüzde müzik dinleme durumunu cep telefonlarımıza kadar taşımıştır. Genç kesim de bu fırsattan en çok yararlanan ve bunu en çok tercih eden kesimdir.

Günümüzde kitle araçları sınıfından çıkarak kendi başına ayrı bir sektör olan 'sinema', filmi göstermenin yanı sıra, büyük bir ustalıkla o filmin müziklerini de seyirciye sunmaktadır. 'Soundtrack' ismiyle nitelendirilen film müzikleri bazen hakkıyla filmin önüne geçmiş ve hatta

yurtdışında film müziği besteleme bölümleri açılmıştır. Türkiye'de ise günümüzde dizi müziği bestecileri ve film müziği bestecilerinin sayısı artmıştır ve ülkemizde de bu konu ciddi anlamda önem kazanmaya başlamıştır.

1970'lerde film müzikleri, yaratılmak istenen duygusal durumun sinemaya giden izleyici üzerinde etkileyici aracı olarak kullanıldı(Alço, 2012, s. 16). Arabesk şarkıcılarının başrol oynadığı, arabesk müzik dolu olan filmlerin sinema haricinde televizyonda da gösterilmesi arabesk müzik dinleyicilerini ve izleyicilerini iki katına çıkarmış ve bu durum kitle iletişim araçlarının, bir müzik türünün yaygınlaşmasına etki ettiğine dair en büyük örneklerden biri olmuştur.

Kitle iletişim araçlarından özellikle radyo ve televizyon, 1990 yılından sonra devlet tekelinden çıkarak özel sektörün güçlü araçları olmuştur. Bu nedenle Türkiye'de radyo ve televizyonculuğun tarihçesi anlatılırken 1990 yılı ve sonrasına ayrıca yer verilmiştir. Özel radyolar ve televizyon kanalları 1990'lı yıllarda peşi sıra yayın hayatına başlamış ve Türkiye'de yayıncılık anlayışı değişmiştir. 1994 yılında Türkiye'nin ilk özel video müzik kanalı Kral TV'nin yayın hayatına başlaması sonucu arabesk müzik ve pop müzik kliplerine sıkça yer verilmiş ve gösterilen bu klipler sayesinde izleyiciye, müzikteki işitselliğin yanı sıra görsellik unsurları da empoze edilmiştir. 2006'da ise MTV Türkiye kanalı yayına başlamıştır. Genç Tv, Dream Tv, Number One Tv, Power Tv vb. Türkiye'de yayın yapan müzik kanallarından bazılarıdır. 2000li yıllar müzik teknolojisinde dijital döneme geçildiği yıllardır. İnternet çok güçlü bir kitle iletişim aracı olarak müziğin gelişimine olumlu ve olumsuz katkılar sağlamaktadır (Aydın, 2010, s. 17-18).

Toplumu, dolayısıyla bireyi ve eğitimini de etkileyen müziğin, kitle iletişim araçları yoluyla insana nasıl ve hangi yollarla ulaştığı sorusu önemli bir sorundur. Bu sorun içinde radyonun etkisi, sayıları hızla artan ve çok hızlı gelişen özel radyo kanallarının yayınlamış olduğu müziklerin ergenlerin müzik yaşantısına nasıl yansıdığı önemli diğer bir sorundur (Orhan, 2003, s. 50).

Kitle iletişim araçları; her türlü müziğin dinlenilmesi, var olan veya yeni çıkan her şarkıcının veya amatör şarkıcının tanınması ve hatta bu kişilerin hayran kitlesi kazanmalarına yardımcı olan en büyük etkenlerden biridir. Radyolar ve müzik yayını yapan televizyon kanalları günümüzde alışveriş merkezlerinde, mağazalarda, restoranlarda, taksilerde, dükkanlarda vb. yerlerde karşımıza çıkmaktadır ve bilinçaltımıza girmektedir. Kitle iletişim araçları, kişinin eski veya yeni müzik alışkanlıklarını şekillendirme ve yönlendirmede çok etkili bir araçtır.

1.4. Müzik ve Müziğin İnsan Yaşamındaki Etkileri

Müzik, yaşamın en eski kavramlarından biridir. Yüzyıllar içinde o günkü zamana, o zamanın insanlarına, o insanların oluşturduğu toplumlara göre kendini çoğaltarak, yenileyerek ve geliştirerek evrimleşmiş olan müzik, günümüze kadar varlığını sürdürmüştür. Müzik oluştuğu ilk çağlardan bu yana; insanlar ve toplumlar için kendini ifade etme, tanımlama, anlatma ve birbirleri ile uzlaşma yolu olarak kullanılmıştır.

Bugün karmaşık bir sanat dalı olarak uzun yılların eğitimini emeğini gerektiren müzik sanatı, diğer sanat dalları arasında en ilkel ve en temel güdülerden kaynaklanmış olanıdır. İlk insanın doğa seslerini yansıtması, kendi sesini, rüzgârın, denizin, kuşun sesine benzetmesi, ezginin doğuşundaki ilk adımlar olmuştur. İlk olarak doğayı yansıtmak için sesini yükselten insanoğlu, daha sonra yalnızlığını unutmak, doğa güçlerine tapınmak için mırıldanmaya başlamış, korkusunu yenmek için çığlıklar atmış ve ruhsal değişimine göre kimi neşeli kimi hüzünlü ezgiler yaratmıştır…İnsanoğlu kendi sesini kullanabilmeyi, nesneleri birbirine vurup

ses yaratabilmeyi ve bir hayvan kemiğine üfleyip sesini gürleştirmeyi başardığında müzik de kendi yabansı tarihini yazmaya başlamıştır (Erol, 2001, s. 93-94).

Müzik bir toplumun sosyal yaşantısından siyasi yapısına, dini inançlarından o toplumun genel veya yöresel geleneklerine göre şekil almaktadır. Belirli bir bölgeye veya yöreye ait sözlü veya sözsüz parçalar; o bölgenin veya yörenin ve hatta daha geniş açıdan bakıldığında o toplumun özelliklerini, düşünce tarzlarını, geleneklerini ve değerlerini ayna gibi yansıtmaktadır. Müzik yoluyla, toplumdaki insanlar en basit duygularından en derin ve yoğun duygularına kadar kendini müzik ile ifade edebilmekte; eski zamanlardan günümüze kulaktan kulağa, günümüz teknolojisi yardımıyla kayıtlar sayesinde bir nesilden diğerine aktarılabilmektedir.

Bu kadar kişinin yaşamına, hayatımızın her alanına deyim yerindeyse kök salmış olan müzik, genel açıdan bakıldığında da bireyleri oluşturan toplumlar tarafından çok önemli bir yere sahip olmak durumundadır. Mustafa Kemal ATATÜRK " Sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir." sözü ile, sanatın ve sanatın en önemli dallarından biri olan müziğin, toplumlar için önemini vurgular niteliktedir.

İnsanoğlu müziği çok eski çağlardan günümüze kadar eğlence, dinlenme, eğitim, askeri, terapi, dinsel, rehabilitasyon, pazarlama, sağlık vb. alanlarda bir araç olarak kullanmıştır. Bu ve benzeri alanlarda müzik, kullanımı gün geçtikçe yaygınlaşmış ve alternatifi olmayan etkili bir araç haline gelmiştir.

Müzik, duygusal etki, kan dolaşımı ve kas faaliyetleri gibi belirli fizyolojik cevaplar oluşturmaktadır. Örneğin, savaş danslarında ve Osmanlı savaş geleneğinin tipik bir öğesi olan mehter marşında kullanılan müziksel ritimler fiziksel enerjiyi arttırmaktadır. Savaşta askerlerin psikolojik olarak şiddete hazırlanması amacını taşıyan tamtamların çalınması, dini ritüellerin ifa edilmesi esnasında yaşanan trans halinin sağlanması için bir ya da birden çok müzik enstrümanın ve sesin kullanılması müziğin milli ve dini duyguları harekete geçirdiğinin önemli göstergeleri olmaktadır(Cengiz, 2011, s. 373).

Tarihin en eski devirlerinden beri müzik; şifa bulmak, acıları ve hastalıkların seyrini azaltmak veya tedavi etmek amaçları doğrultusunda kullanılmıştır. Kişiden kişiye değişebilmekle birlikte, insan vücudu üzerinde tıbbi olarak kabul görmüş müziğin etkileri, günümüz teknolojisi tarafından neredeyse ölçülebilmektedir.

Bugünkü modern psikiyatrinin ve çocuk psikiyatrisinin de kurucu İbn-i Sînâ, müziğin tıpta oynadığı rolü şöyle anlatmaktadır: "Tedavinin en iyi yollarından, en etkililerinden biri, hastanın aklî ve ruhî güçlerini artırmak, ona hastalıkla daha iyi mücadele için cesaret vermek, ona en iyi müziği dinletmek, onu sevdiği insanlarla bir araya getirmektedir." (Özçevik, 2007, s. 16).

Fransız nörolog Philippe Pinel tarafından gerçekleştirilen ve modern bilim metotları ile kullanılan ilk çalışmalardan biri olan müzik ile tedavi yöntemi; özellikle şizofren hastalarda, otistik çocuklarda ve zihinsel engelliler üzerinde denenmiş ve hastanın sakinleşmesi bakımından olumlu sonuçlar alınmıştır (Köksoy, 2009, s. 39).

Hayatımızın her alanında her yerde farkında olarak veya olmayarak dinlenilen müzik, yaşamımızın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Stokes (1998) bu durumu, "Müzik her yerdedir; şehirlerde, kahvelerde, gece kulüplerinde, hamamlarda, genelevlerde, dükkanlarda, otobüslerde, taksilerde ve dolmuşlarda. Neredeyse mekanın atmosferini oluşturan, günlük hayatın ritmine renk katan bir parçasıdır." (s. 18) olarak açıklamaktadır. Müziğin insan hayatındaki önemine dair bir başka açıklama ise şu şekildedir: "Ana kucağında ya da beşikte, evde, sokakta, işyerinde, okulda, eğlenme ve dinlenme yerlerinde, radyo ve televizyonda, tören ve toplantılarda müzikle iç içe oluruz" (Say, 2001, s. 18).

1.5. Müzik Türleri

Eski zamanlardan günümüze kadar adını duyduğumuz veya duymadığımız, bildiğimiz veya bilmediğimiz birçok müzik türü vardır. Bazı müzik türleri hakkıyla ortaya çıkmış olsa da bazı türler sırf müzik sektörü ve ekonomi arasındaki yoğun ve tüketiciyi yönlendirici bağ sayesinde doğmuştur. Dünyada ve Türkiye'de belli bir kategori altında toparlanmayacak kadar fazla müzik türü bulunmaktadır. Bazı müzik türleri şu şekilde sıralanmaktadır: Arabesk/Fantezi müziği, Blues, Caz, Country, Elektronik müzik, Etnik Müzik (Arap müziği, Azeri müziği, Balkan müziği, Ege müziği, Hint müziği, Karadeniz müziği, Roman müziği, Rumeli müziği, Yunan müziği vb. müzikler), Flamenko, Grunge, Hiphop, Kelt Müziği (İskoçya, İrlanda, Galler vb.), Klasik Müzik, Latin Müzik, New Age, New Wave, Rock Müzik, R&B, Rap Müzik, Pop Müzik, Punk, Türk Halk Müziği, Türk Sanat Müziği, Tasavvuf Müzik.

Araştırma konusu itibariyle incelenecek müzik türleri arabesk müzik, blues/caz müzik, hiphop/rap müziği, klasik müzik, pop müziği, rock/metal müziği, tasavvuf müziği ve Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Müziği' dir.

Bu araştırmanın amacı lise öğrencilerinin demografik özellikleri ile dinledikleri müzik türleri arasındaki ilişkiyi saptamaktır. Bu amaca ulaşabilmek için şu sorulara cevap aranmaktadır:

Lise öğrencilerinin

1- Lise öğrencilerinin demografik özellikleri nelerdir?

2- Lise öğrencilerinin dinledikleri müzik türleri nelerdir?

3- Lise öğrencilerinin yaşları ile dinledikleri müzik türü arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

4- Lise öğrencilerinin cinsiyetleri ile dinledikleri müzik türü arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

5- Lise öğrencilerinin okudukları okul ile dinledikleri müzik türü arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

6- Lise öğrencilerinin enstrüman çalmaları ile dinledikleri müzik türü arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

7- Lise öğrencilerinin liseye başlamadan önce kaldıkları en uzun yerleşim yeri ile dinledikleri müzik türü arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Bu araştırma; Ankara' da eğitim veren 'Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri, Anadolu Liseleri, Anadolu Ticaret Meslek Liseleri, Endüstri Meslek Liseleri, Fen Liseleri, Genel Liseler, İmam Hatip Liseleri' türlerinden random yöntemi ile seçilmiş farklı ilçelerden yedi adet lise ile, belirlenen okullarda 2011-2012 eğitim/öğretim yılı içerisinde öğrenim gören lise 4. sınıf öğrencileriyle, on iki müzik türü ile sınırlıdır.

2. YÖNTEM

Bu araştırma, öğrencilerin müzik tercihlerine ilişkin düzeylerini belirlemeye yönelik tarama modelinde yapılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. (Karasar, 2008, s.79).

Bu araştırma da Angı tarafından geliştirilen müzik türlerine ilişkin hazırlanan anket kullanılmıştır. Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmış olan bu anketin cronbach Alpha değeri 0.75, Kaiser – Meyer – Orkin örneklem uygunluk ölçüsü .775 ve Barlett küresellik değeri ise 3548.627 olarak bulunmuştur. Bu değerlere bakıldığında bu anketin geçerli ve güvenilir bir anket olduğu söylenebilir.

Bu çalışmada. ölçekte yer alan maddeler normal dağılıma sahip olduğundan iki grubun karşılaştırılmasında Independent Sample t testi, ikiden fazla grubun karşılaştırılmasında ise Tek Yönlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA) kullanılmıştır. Eğer varyans analizi sonucunda gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuşsa hangi grupların birbirinden farklı olduğunun tespit edilmesi için çoklu karşılaştırma (multiple comparisons) testlerinden Scheffe testi uygulanmıştır. Scheffe testi sonuçları ilgili tablolarda fark sütununda verilmiştir. Grupların karşılaştırılmasına ilişkin testlerde varyans homojenliği varsayımı Levene testi ile incelenmiş ve hangi test istatistiğinin dikkate alınacağına karar verilmiştir. Çalışmada analizler için elde sonuçlar 0.05 anlamlılık düzeyinde yorumlanmıştır. Çalışmada yer alan analizler için IBM SPSS 20.0 paket programı kullanılmıştır.

Araştırmanın çalışma evrenini Ankara sınırları içinde faaliyet gösteren Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı liseler, örneklemini ise Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri, Anadolu Liseleri, Anadolu Ticaret Meslek Liseleri, Endüstri Meslek Liseleri, Fen Liseleri, Genel Liseler, İmam Hatip Liseleri türlerinden random yöntemi ile farklı ilçelerden yedi adet lise oluşturmaktadır. 7 tür okul içinden 634 öğrenci basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Okullar ve öğrenci sayıları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1

Lise öğrencilerin okullara göre dağılımı

Okul	Örnekleme alınan öğrenci sayısı
Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi	25
Anadolu Lisesi	117
Anadolu Ticaret Meslek Lisesi	66
Endüstri Meslek Lisesi	65
Fen Lisesi	65
İmam Hatip Lisesi	147
Lise	149
Toplam	634

Seçilen okullar sırasıyla: Ankara Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi, Cumhuriyet Anadolu Lisesi, Anafartalar Anadolu Ticaret Meslek Lisesi, İncirli Endüstri Meslek Lisesi, Ankara Fen Lisesi, Cumhuriyet Lisesi ve Tevfik İleri İmam Hatip Lisesi'dir.

3. BULGULAR VE YORUM

3.1. Lise Öğrencilerinin Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin;

- %48.7'si 15-16 yaşlarında iken, %51.3'ü 17 ve 18 yaşındadır. Lise öğrencilerinin büyük bir çoğunluğunun anket çalışmasındaki en düşük yaş olan 15 olduğu görülmektedir.
- %55.4'ü kız, %44.6'sı ise erkektir. Araştırmaya katılan kız öğrenci sayısı, araştırmaya katılan erkek öğrenci sayısından fazla olduğu görülmektedir.
- Okudukları okulda en yüksek oranın Genel Lise (%23.5) ve İmam Hatip Lisesi (%23.1) olduğu görülmektedir. En düşük katılım %3.9 ile Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi'dir. Okulların öğrenci sayısının değişkenliği, okulun öğrenci kontenjanıyla doğru orantılıdır.
- %35.2'si bir enstrüman çaldığı ve %64.8'nin enstrüman çalmadığı görülmektedir. Enstrüman çalmayan öğrenciler, neredeyse enstrüman çalan öğrencilerin iki katıdır.

- %68.6 gibi büyük bir çoğunluğu liseye başlamadan önce en uzun süre büyükşehirde ikamet etmişlerdir. Bu sıralamayı %18.6'lık pay ile şehir, %12.8'le ilçe veya köy takip etmektedir.

3.2. Lise Öğrencilerinin Dinledikleri Müzik Türlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo:2 Müzik türlerine ilişkin tanımlayıcı istatistikler

Müzik türü	n	$\bar{X}$	SS	Minimum	Maksimum
Arabesk	634	2.64	1.39	1.00	5.00
Blues/Caz	634	2.58	1.26	1.00	5.00
Hiphop/Rap	634	2.63	1.42	1.00	5.00
Klasik	634	2.34	1.30	1.00	5.00
Pop	634	3.48	1.27	1.00	5.00
Rock/Metal	634	2.63	1.44	1.00	5.00
Tasavvuf	634	2.46	1.43	1.00	5.00
T.H.M.	634	2.45	1.36	1.00	5.00
T.S.M.	634	2.17	1.20	1.00	5.00

Tablo 2'de verilen müzik türlerine ilişkin genel düzeyler incelendiğinde araştırmaya katılan lise öğrencilerinin dinlemeyi en çok tercih ettikleri müzik türleri Pop Müzik, Arabesk Müzik, Rock/Metal Müzik ve Hiphop/Rap müzik, Blues/Caz Müzik, Tasavvuf Müziği, T.H.M., Klasik Müzik, T.S.M. olarak sıralanmaktadır:

Bu sıralamaya baktığımızda, kitle iletişim araçlarının sunduğu müzik tarzlarının ilk sıralarda yer aldığını görmekteyiz. Lise öğrencilerinin farkında olmayarak ya da farkında olarak dinledikleri ve dinlemeyi seçtikleri müzik türü, öğrencilerin demografik özelliklerine göre şekil almaktadır.

3.3. Lise Öğrencilerinin Yaşları ile Dinledikleri Müzik Türlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo: 3 Müzik türlerini tercih düzeylerinin yaşa göre karşılaştırılması

Müzik Türü	Yaş	n	$\bar{X}$	SS	F	P	Fark
Arabesk	15	233	2.54	1.33	2.35	0.07	-
	16	76	2.71	1.48			
	17	163	2.52	1.29			
	18	162	2.87	1.51			
Blues/Caz	15	233	2.68	1.24	4.79	0.01*	15-18 16-18 17-18
	16	76	2.64	1.33			
	17	163	2.71	1.30			
	18	162	2.26	1.17			
Hiphop/Rap	15	233	2.92	1.43	5.76	0.00**	15-16 15-17 15-18
	16	76	2.57	1.45			
	17	163	2.40	1.36			
	18	162	2.46	1.38			
Klasik	15	233	2.43	1.34	7.93	0.00**	15-18 16-18 17-18
	16	76	2.31	1.22			
	17	163	2.62	1.40			
	18	162	1.95	1.09			
Pop	15	233	3.71	1.26	4.39	0.01*	15-16 15-17 15-18
	16	76	3.36	1.35			
	17	163	3.39	1.15			
	18	162	3.29	1.31			
Rock/Metal	15	233	2.88	1.43	5.23	0.00**	15-17 15-18 16-17 16-18
	16	76	2.79	1.48			
	17	163	2.45	1.40			
	18	162	2.38	1.41			
Tasavvuf	15	233	2.12	1.23	25.74	0.00**	15-17 15-18 16-17 16-18 17-18
	16	76	1.86	1.17			
	17	163	2.51	1.44			
	18	162	3.18	1.50			
T.H.M.	15	233	2.39	1.36	3.50	0.02*	15-18 16-18 17-18
	16	76	2.37	1.25			
	17	163	2.30	1.33			
	18	162	2.74	1.39			
T.S.M.	15	233	1.94	1.09	5.92	0.00**	15-17 15-18 16-17 16-18
	16	76	2.06	1.12			
	17	163	2.40	1.28			
	18	162	2.32	1.24			

* $p<0.05$; ** $p<0.01$

Müzik türlerini tercih düzeylerinin yaşa göre karşılaştırılması incelendiğinde, arabesk müzik hariç diğer müzik türlerine ait tercih düzeylerinin yaşa göre farklılık gösterdiği söylenebilir. Araştırmaya katılan 15-16-17 ve 18 yaşındaki öğrencilerin **arabesk** müziğini, 15-16-

17 yaşındaki öğrencilerin **blues/caz** müziğini ve **klasik** müziğini, 15 yaşındaki öğrencilerin **pop** müziğini ve **hiphop/rap** müziğini, 15 ve 16 yaşındaki öğrencilerin **rock/metal** müziğini, 17 ve özellikle 18 yaşındaki öğrencilerin **tasavvuf** müziğini, 18 yaşındakilerin **T.H.M.**'ni ve 17 ve 18 yaşındaki öğrencilerin **T.S.M.**'ni, dinlemeyi tercih ettikleri görülmüştür.

Daha başka bir anlatımla en yüksek ortalama değerleri doğrultusunda ankette en düşük yaş olan 15 yaşındaki öğrenciler; hiphop/rap müziği, pop müziği ve rock/metal müzik dinlemeyi tercih etmektedirler. 17 yaş grubunda olan öğrenciler blues/caz müzik, klasik müzik ve T.S.M dinlemeyi tercih ederken, ankette en yüksek yaş olan 18 yaşındaki öğrenciler ise tasavvuf müziği ve T.H.M. dinlemeyi tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Arabesk müzik tercihi, yaşa göre değişiklik göstermemektedir.

3.4. Lise Öğrencilerinin Cinsiyetleri ile Dinledikleri Müzik Türlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo: 4 Müzik türlerini tercih düzeylerinin cinsiyete göre karşılaştırılması

Müzik Türü	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	SS	t	P
Arabesk	Kız	351	2.47	1.38	-3.93	0.00**
	Erkek	283	2.85	1.38		
Blues/Caz	Kız	351	2.75	1.30	3.85	0.00**
	Erkek	283	2.36	1.18		
Hiphop/Rap	Kız	351	2.63	1.40	-0.01	1.00
	Erkek	283	2.63	1.44		
Klasik	Kız	351	2.54	1.34	4.32	0.00**
	Erkek	283	2.10	1.21		
Pop	Kız	351	3.80	1.16	7.37	0.00**
	Erkek	283	3.08	1.28		
Rock/Metal	Kız	351	2.72	1.47	1.83	0.07
	Erkek	283	2.51	1.39		
Tasavvuf	Kız	351	2.47	1.46	0.14	0.88
	Erkek	283	2.45	1.39		
T.H.M.	Kız	351	2.05	1.18	-8.87	0.00**
	Erkek	283	2.96	1.40		
T.S.M.	Kız	351	2.05	1.10	-2.70	0.01*
	Erkek	283	2.31	1.29		

* $p<0.05$; ** $p<0.01$

Tablo 4 incelendiğinde, arabesk müzik, blues/caz müzik, klasik müzik, pop müzik ve T.H.M. düzeyinin cinsiyete göre farklılık gösterdiği söylenebilir. Araştırmaya katılan erkek öğrencilerin dinlemeyi daha çok tercih ettikleri müzik türleri **arabesk** müzik ve **T.H.M.**, kız öğrencilerin dinlemeyi daha çok tercih ettikleri müzik türleri **blues/caz** müzik, **klasik** müzik ve **pop** müzik olduğu sonucu çıkmıştır. Hiphop/rap müzik, rock/metal müzik, tasavvuf müziği ve T.S.M.'nde cinsiyete göre anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

3.5. Lise Öğrencilerinin Okudukları Okul ile Dinledikleri Müzik Türlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo: 5 Müzik türlerini tercih düzeylerinin okullara göre karşılaştırılması

	Arabesk	Blues/ Caz	Hiphop/ Rap	Klasik	Pop	Rock/ Metal	Tasavvuf	T.H.M.	T.S.M.
Okullar	0.17 **	0.00 *	0.00 *	0.00 *	0.00 *	0.00 *	0.00 *	1.93 **	0.00 *

* p<0.05; ** p>0.05

Tablo 5'den görüldüğü gibi lise öğrencilerinin blues/caz müzik, hiphop/rap müzik, klasik müzik, pop müzik, rock/metal müzik, tasavvuf müziği ve T.S.M. tercihleri, okudukları okullara göre anlamlı derecede farklılık göstermektedir.

Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi'nde okuyan lise öğrencileri, **Blues/Caz** Müzik, **Klasik** Müzik **ve T.S.M.** dinlemeyi daha fazla tercih etmektedir. Endüstri Meslek Lisesi'nde okuyan lise öğrencileri, **Hiphop/Rap** Müzik dinlemeyi daha fazla tercih etmektedir. Anadolu Ticaret Meslek Lisesi'nde okuyan lise öğrencileri, **Pop** Müzik dinlemeyi daha fazla tercih etmektedir. Genel Lise'de okuyan lise öğrencileri, **Rock/Metal** Müzik dinlemeyi daha fazla tercih etmektedir. İmam Hatip Lisesi'nde okuyan lise öğrencileri, **Tasavvuf** Müziği dinlemeyi daha fazla tercih etmektedir. Lise öğrencilerinin **Arabesk** Müzik **ve T.H.M.** dinleme tercihleri, okudukları okula göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi öğrencileri blues/caz müziği, klasik müziği ve İmam Hatip Lisesi öğrencileri tasavvuf müziği dinlemeyi tercih ettikleri görülmektedir. Bazı okulların verdikleri eğitimin, öğrencilerin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türünü belirlediğini ve şekillendirdiğini söyleyebiliriz.

3.6. Lise Öğrencilerinin Enstrüman Çalmaları ile Dinledikleri Müzik Türlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo: 6 Müzik türlerinin tercih düzeylerinin enstrüman çalma durumuna göre karşılaştırılması

Müzik Türü	Çalma durumu	n	$\bar{X}$	SS	t	P
Arabesk	Evet	223	2.55	1.40	-1.22	0.22
	Hayır	411	2.69	1.39		
Blues/Caz	Evet	223	2.90	1.36	4.88	0.00**
	Hayır	411	2.40	1.17		
Hiphop/Rap	Evet	223	2.74	1.48	1.51	0.13
	Hayır	411	2.57	1.38		
Klasik	Evet	223	2.58	1.40	3.34	0.00**
	Hayır	411	2.22	1.23		
Pop	Evet	223	3.41	1.27	-1.09	0.27
	Hayır	411	3.52	1.26		
Rock/Metal	Evet	223	3.01	1.53	5.06	0.00**
	Hayır	411	2.42	1.34		
Tasavvuf	Evet	223	2.24	1.32	-2.89	0.01*
	Hayır	411	2.58	1.47		
T.H.M.	Evet	223	2.50	1.34	0.61	0.54
	Hayır	411	2.43	1.36		
T.S.M.	Evet	223	2.39	1.28	3.39	0.00**
	Hayır	411	2.05	1.13		

* p<0.05; ** p<0.01

Tablo 6 incelendiğinde lise öğrencilerinin blues/caz müzik, klasik müzik, rock/metal müzik ve T.S.M. tercihlerine ilişkin düzeyin, enstrüman çalma durumuna göre farklılık gösterdiği söylenebilir

Enstrüman çalan öğrencilerin **blues/caz** müzik, **klasik** müzik, **rock/metal** müzik ve **T.S.M.** dinleme tercihlerinin daha fazla ve enstrüman çalmayan öğrencilerin **tasavvuf** müziği dinleme tercihlerinin daha fazla olduğu görülmektedir. Diğer müzik türleriyle çalgı çalma durumu arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

3.7. Lise Öğrencilerinin Liseye Başlamadan Önce Kaldıkları En Uzun Yerleşim Yeri ile Dinledikleri Müzik Türlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo: 7 Müzik türlerini tercih düzeyinin liseye başlamadan önce kalınan yere göre karşılaştırılması

Müzik Türü	Yer	n	$\bar{X}$	SS	F	P	Fark
Arabesk	(1) Büyükşehir	435	2.54	1.37	4.26	0.02*	(1)-(2)
	(2) Şehir	118	2.82	1.45			(1)-(3)
	(3) İlçe veya Köy	81	2.95	1.37			
Blues/Caz	(1) Büyükşehir	435	2.65	1.27	2.75	0.06	-
	(2) Şehir	118	2.45	1.30			
	(3) İlçe veya Köy	81	2.35	1.15			
Hiphop/Rap	(1) Büyükşehir	435	2.65	1.41	0.57	0.57	-
	(2) Şehir	118	2.51	1.44			
	(3) İlçe veya Köy	81	2.69	1.45			
Klasik	(1) Büyükşehir	435	2.42	1.33	2.89	0.06	-
	(2) Şehir	118	2.25	1.26			
	(3) İlçe veya Köy	81	2.07	1.20			
Pop	(1) Büyükşehir	435	3.60	1.21	7.00	0.00**	(1)-(2)
	(2) Şehir	118	3.27	1.37			(1)-(3)
	(3) İlçe veya Köy	81	3.13	1.29			
Rock/Metal	(1) Büyükşehir	435	2.65	1.44	0.32	0.72	-
	(2) Şehir	118	2.61	1.48			
	(3) İlçe veya Köy	81	2.52	1.38			
Tasavvuf	(1) Büyükşehir	435	2.45	1.43	0.27	0.76	-
	(2) Şehir	118	2.41	1.48			
	(3) İlçe veya Köy	81	2.56	1.35			
T.H.M.	(1) Büyükşehir	435	2.35	1.32	6.17	0.00**	(1)-(3)
	(2) Şehir	118	2.55	1.40			(2)-(3)
	(3) İlçe veya Köy	81	2.90	1.37			
T.S.M.	(1) Büyükşehir	435	2.18	1.18	0.12	0.89	-
	(2) Şehir	118	2.12	1.25			
	(3) İlçe veya Köy	81	2.19	1.21			

* $p<0.05$; ** $p<0.01$

Tablo 7'den de görüldüğü gibi arabesk müzik, pop müzik ve T.H.M.' ne ilişkin düzeyin, liseye başlamadan önce kalınan yere göre aynı olmadığı söylenebilir. Liseye başlamadan önce ilçe veya köyde kalmış öğrencilerin arabesk müzik ve T.H.M. dinleme tercihlerinin, büyükşehirde kalmış olan öğrencilere göre daha fazla olduğu görülmektedir. Aynı zamanda liseye başlamadan büyükşehirde kalmış öğrencilerin pop müzik dinleme tercihlerinin diğer yerleşim yerlerinde kalan öğrencilere göre daha fazla olduğu görülmektedir. Öğrencilerin blues/caz müzik, hiphop/rap müzik, klasik müzik, rock/metal müzik, tasavvuf müziği ve T.S.M. dinleme tercihlerine ilişkin düzeyleri, liseye başlamadan önce kalınan yere göre aynıdır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. Sonuçlar

4.1.1. Lise Öğrencilerinin Demografik Özelliklerine İlişkin Sonuçlar

Lise öğrencilerinin büyük çoğunluğunun; kız öğrenci olduğu görülmektedir. Lise öğrencilerinin büyük çoğunluğu; 15 yaşındadır, Genel Lise ve İmam Hatip Lisesi'nde okumaktadır, liseye başlamadan önce en uzun büyükşehirde ikamet etmişlerdir ve enstrüman çalmamaktadırlar.

4.1.2. Lise Öğrencilerinin Dinledikleri Müzik Türlerine İlişkin Sonuçlar

Kitle iletişim araçlarının sunduğu müzik türlerinin, öğrencilerin tercihlerini belirlediği görülmektedir. Lise öğrencilerinin en çok tercih ettikleri müzik türleri şu şekilde sıralanmıştır:

1- Pop Müzik
2- Arabesk Müzik
3- Rock/Metal Müzik ve Hiphop/Rap müzik
4- Blues/Caz Müzik
5- Tasavvuf Müziği
6- T.H.M.
7- Klasik Müzik
8- T.S.M.

4.1.3. Lise Öğrencilerinin Müzik Türlerini Tercih Düzeylerinin Demografik Özelliklerine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Sonuçlar

- Araştırmada en düşük yaş olan 15 yaşındaki öğrenciler; hiphop/rap müzik, pop müzik ve rock/metal müzik dinlemeyi daha fazla tercih etmektedirler. 17 yaş grubunda olan öğrencilerin blues/caz müzik, klasik müzik ve T.S.M. dinlemeyi daha fazla tercih ettikleri ve araştırmada en yüksek yaş olan 18 yaşındaki öğrencilerin ise tasavvuf müziği ve T.H.M. dinlemeyi daha fazla tercih ettikleri saptanmıştır.15-16 yaşındaki öğrencilerin ritmik açıdan daha hızlı, canlı ve popüler parçaları tercih etmeleri ve yaş ilerledikçe(17-18) ritmik açıdan daha yavaş parçaları içeren türleri tercih etmeleri sonucu bize; 'yaş' ölçütünün dinlenilen müzik türünü büyük ölçüde etkilediğini göstermektedir. Yaş ilerledikçe müzik türleri arasındaki tercihlerin çeşitlendiği ve beğenilerin değiştiği söylenebilir.
- Araştırmaya katılan erkek öğrencilerin arabesk müzik ve T.H.M. ve kız öğrencilerin ise blues/caz müzik, klasik müzik ve pop müzik dinlemeyi daha fazla tercih etmeleri sonucu bize; seçilen türlerin çeşitliliğinin 'cinsiyet'e göre farklılık gösterdiğini söylemektedir.
- Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi öğrencilerinin blues/caz müziği, klasik müziği ve T.S.M.; İmam Hatip Lisesi öğrencilerinin tasavvuf müziği dinlemeyi daha fazla tercih ettikleri saptanmıştır. Ayrıca Anadolu Ticaret Meslek Lisesi öğrencilerinin pop müziği, Genel Lise' de okuyan öğrencilerin rock/metal müziği ve Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin hiphop/rap müziği dinlemeyi daha fazla tercih ettikleri saptanmıştır. Öğrencilerin okudukları okulda aldıkları eğitim doğrultusunda dinlenilen müzik türünün farklılık göstermesi sonucu bize; belirli alanlarda eğitim veren okulların, öğrencilerin dinledikleri müzik türünü etkilediği, yönlendirdiği ve belirlediğini söyleyebiliriz.
- Enstrüman çalan öğrencilerin blues/caz müzik, klasik müzik, rock/metal müzik ve T.S.M. dinlemeyi tercih ettikleri ve enstrüman çalmayan öğrencilerin tasavvuf müziği dinlemeyi daha fazla tercih ettikleri saptanmıştır. Kültür ve sanat yardımıyla kendini geliştirmeye çalışan öğrencilerin, çaldıkları enstrüman doğrultusunda dinledikleri müzik türünü tercih ettikleri söylenebilir.

- Liseye başlamadan önce ilçe veya köyde kalmış öğrencilerin arabesk müziği ve T.H.M., liseye başlamadan önce büyükşehirde kalmış öğrencilerin pop müziği dinlemeyi daha fazla tercih ettikleri saptanmıştır. Öğrencilerin liseye başlamadan önce yaşadıkları yerin, tercih ettikleri müzik türü seçimlerinde etkili olduğu görülmektedir. Büyük şehirlerin getirmiş olduğu popüler kültür çeşitliliği öğrencilere daha güncel ve popüler parçaları içeren müzik türlerine yönelttiği söylenebilir.

4.2. Öneriler

- Eğitimin ilk yıllarından itibaren müzik derslerinde öğrenciye müzik türleri detaylı bir şekilde anlatılmalı, müzik derslerinin içeriği görsel ve işitsel örneklerle desteklenmelidir. Okuldaki müzik dersleri, öğrencinin kendi müzik türü seçimlerini sağlıklı olarak yapabilmeleri için her müzik türünün tanıtımı önemle ve özenle yapılmalıdır. "Tek seslilik" ve "çok seslilik" kavramları detaylı bir şekilde özenle anlatılmalıdır.
- Müzik öğretmenleri ve rehber öğretmenler ergenlik dönemindeki öğrencilerinin sahip oldukları kişisel özelliklerini iyi çözümlemeli; bu doğrultuda öğrencileri asiliğe, isyankarlığa ve karamsarlığa sürükleyen müzik türlerinden ziyade daha olumlu müzik türlerine doğru yöneltmelidirler.
- Müzik dinlemek, eğitimle geliştirilebilecek bir alışkanlık olduğu kadar anne babalar da dinledikleri müzik türleri ile çocuklarına rol model olmalıdır.
- Anne babalar ve öğretmenler ergenlik dönemindeki gençlere daha fazla anlayış göstererek onların bu dönemden sağlıklı ve olumlu bir şekilde çıkmalarını sağlamalıdır.
- Kitle iletişim araçları; müziğe ticari bir gözle bakmayı bırakmalı, müzik kültürüne katkıda bulunmalı, çocukların ve gençlerin psikolojisini olumlu yönde etkileyecek ve müzik ufkunu geliştirecek müzik türlerini açıklayıcı programlara daha çok yer vermeli ve bu olayı 'kalite' adı altında değerlendirmelidir.

KAYNAKÇA

AKKAŞ, S. (1996). Müzik Tarihi. Ankara: Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Bölümü.

ALÇO, P. (2011). Film Müziğinin Psikolojik Yöntemle İncelenmesi, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

ANGI, Ç.E. (2012). Lise Öğrencilerinin Demografik Özellikleri İle Dinledikleri Müzik Türleri Arasındaki İlişki, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

AYDIN, T. (2010). 1990 Yılı ve Sonrası Türkiye'de Kitle İletişim Araçları ve Müzik Medya Üzerindeki Etkisi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

BACANLI, H. (1999). Gelişim ve Öğrenme. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, İkinci Baskı.

BAŞOL, K. (1984). Demografi. İzmir: Mas Ambalaj Ofset.

CENGİZ, R. (2011). "Sosyolojik Bir Olgu Olarak Müzik(Tokat Örneği)" Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, C/S. 4 (18)

DORSAY, A. (2003). Ne Şurup-Şeker Şarkılardı Onlar… Kişisel Bir 20. Yüzyıl Pop Müzik Tarihi. İstanbul: Remzi Kitapevi, İkinci Basım.

ELDEM, B.- ETİ, İ. (1985). Rock Tarihi… Ve Başkaldırdı Apollon. İstanbul: İmge Yayınları.

EROL, L. (2001). Neden Klasik Müzik… Klasik Müziğe İlgi Duyanlar İçin Kılavuz Kitap. Ankara: Yurtrenkleri Yayınevi, İkinci Basım.

GÖKSOY, E. (1988). Dünden Bugüne Caz. İstanbul: Ahtapot Müzik Yayınları.

GÜNGÖR, N. (1990). Sosyokültürel Açıdan Arabesk Müzik. İstanbul: Bilgi Yayınevi,

GÜRTAN, K. (1969). Demografik Analiz Metodları. İstanbul: Sermet Matbaası.
JÖNTÜRK. (2003). Bir Gençlik Çığlığı Hiphop Kültürü. İstanbul: Akyüz Yayın Grubu.
KAHYAOĞLU, O. (2003). Caz ve Ötesi. İstanbul: Everest Yayınları.
KARASAR, N. (2008). Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar- İlkeler- Teknikler. İstanbul: Nobel Yayıncılık.
KEKLİK, S. (2006). Din ve Müzik Etkileşimi (Şanlıurfa Müziği Örneği), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Şanlıurfa.
KÖKSOY, A. (2009). Müzik Psikolojisi Üzerine Bir Araştırma (Müziğin Duygulanımlar Üzerindeki Etkileri), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
LEVEDOĞLU, O. (2005). "Tarih İçinde Geleneksel Türk Sanat Müziği ve Diğer Kültürlerle Etkileşimleri" Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı.19: 253-262.http://sbe.erciyes.edu.tr/dergi/sayi_19/13-%20(253-262.%20syf.).pdf (ET:16.12.2012)
LULL, J. (2000). Popüler Müzik ve İletişim (Çev. İBLAĞ, T.). İstanbul: Türkçe Baskı İçin Çiviyazıları, Kitap Matbaacılık.
MİMAROĞLU, İ. (1999). Müzik Tarihi. İstanbul: Varlık Yayınları, Altıncı Basım.
MURAT, S. (2006). Dünden Bugüne İstanbul'un Nüfus ve Demografik Yapısı. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası. Grafik Matbaacılık.
ORHAN, Ş.Y. (2003). Okul Servis Araçlarında Dinlenildiği Belirlenen Müzik Türlerinin Ergenlerin Depresyon ve Kaygı Düzeyine Etkileri, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Ankara.
ÖZÇEVİK, A. (2007). Müzikle Tedavi ve Öğrenciler Üzerindeki Terapik Etkileri, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
ÖZEREN, A. (2005). Popüler Müzik ve Toplumsal Yaşam Kalitesi. II. Ulusal İletişim Öğrencileri Sempozyumu, Anadolu Üniversitesi İletişim Fakültesi, Eskişehir. http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/A-Ozeren_3.pdf (ET : 16.12.2012)
SAVORGNAN, F. (1948). Demografi (Çev. YALKUT, N.). İstanbul: Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü.
SAY, A. (1992). Müzik Ansiklopedisi. Ankara: Başkent Yayınevi, Birinci Cilt.
SAY, A. (2001). Müziğin Kitabı. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
STOKES, M. (1998). Türkiye'de Arabesk Olayı (Çev. ERYILMAZ, H.). İstanbul: İletişim Yayınları.
YILDIRIM, V. (2004). Popüler müzik ve Müzikal Kimlik. Folklör/Edebiyat 63-69s. http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/makale/V-Yildirim_3.html(ET:16.12.2012)
YURGA, Cemal. (2002). 20. Yüzyılda Türkiye'de Popüler Müzikler. Ankara: Pegem A Yayınları.

İNTERNET KAYNAKÇASI

http://www.acikders.org.tr/course/view.php?id=86 (ET : 16.12.2012)
http://tr.wikipedia.org/wiki/Rap (ET : 16.12.2012)
http://www.delinetciler.net/forum/muzik-turleri/55131-tasavvuf-muzigi-tasavvuf-muzigi-nedir.html (ET : 16.12.2012)